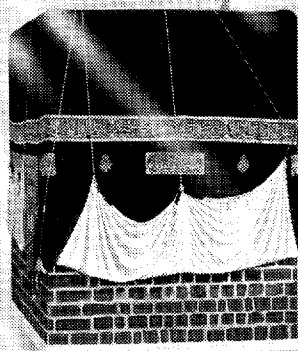
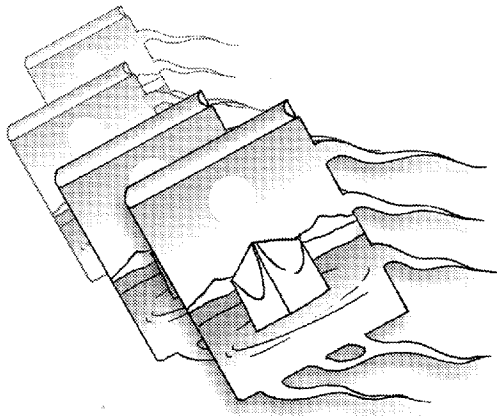

نقد و معرفی کتاب

سیاهه کتب خطی مربوط به مکه و مدینه در آستان قدس رضوی

از جناب حجّة الاسلام والمسلمین آقای الهی خراسانی، رییس بنیاد پژوهشهای اسلامی، و مسؤولان کتابخانه آستان قدس رضوی که فهرستی از سیاهه کتب خطی و میکروفیلم‌های مربوط به مکه و مدینه (حرمین شریفین) را برای نشر در اختیار فصلنامه میقات حجّ قرار دادند تشکر و سپاسگذاری می‌کنیم:

برگ، مطبوع.

الف: تاریخ مکه

۴ - بنای مکه و بیت المقدس (فارسی) از مجموعه جنگ علی نقی میرزا اعتضاد السلطنه، ۱۲/۱۵۱، کتابخانه ملک، و نسخ چند کاتب (۱۳۹۰ ق.). ۱۰۰۰ برگ.

۵ - زبدة الأعمال و خلاصة الأفعال، عربی، تاریخ، مؤلف علی بن نصر اسفراینی (۷۶۲ ق.). شماره میکرو فلم ۲۴۷۱۱، نسخ، ۸۷۴ ق.، ۱۵۰ قدیم از مرکز جمعة الحاجه، مؤلف، تاریخ مکه

۱ - راه‌هایی که به مدینه منتهی می‌شود، تألیف ابن زباله ۵۷۵۱ (کوفی، بی تا) ۱۱۶ برگ، مطبوع.

۲ - مطالب عالیہ (فارسی) اخبار، از ضیاء الدین تقوی شیرازی (م ۱۳۸۸ ق.). ۱۶۷۰۹، نستعلیق، تحریری مؤلف، ۱۲۷ برگ، درباره فتح مکه و غیره.

۳ - فتوح الحرمین منظومه فارسی، اثر طبع محیی الدین لاری ۱۵۲۲/۲ گوهرشاد، نستعلیق، (۱۳۰۸ ق.) ۱۴

ابوالولید ازرقی را مختصر و به آن احادیثی را در مورد حج و عمره و زیارت قبر پیامبر ﷺ افزوده است.

ب: آداب حج

۱- رساله در حج (فارسی) فقه، از میرزای قمی ۸۲۱۵ و نستعلیق شکسته، (۱۲۱۴ق.) ۱۰ برگ.

۲- رساله در حج، (فارسی)، فقه ۴، ۱۱۷۳۱ نسخ و بی تا، ۳۵ برگ.

۳- تذکرة العوام در آداب حج بیت الحرام (فارسی) فقه، از ابوالحسن کوبنانی، ۲۲۹۲، نستعلیق، بی تا، ۲۲ برگ.

۴- آداب حج، (فارسی)، گفتاری است کوتاه، کتابخانه ملک، ۳۶۲۴/۵، نستعلیق ۱۱ق. برگ ۹۱.

۵- آداب و اعمال حج، تألیف سید محمد باقر شفتی موسوی، در یک مقدمه و چند مقصد، ۱۵۵۷/۲، کتابخانه ملک، نستعلیق، علینقی موسوی، در (۱۲۴۴ق.) در اصفهان، ۶ برگ (۱۴۳ تا ۲۲۰).

۶- رساله حج (فارسی) از علامه محمد باقر مجلسی، ۶۳۸۸ کتابخانه ملک، نستعلیق، ۱۲ق.، ۶۲ برگ.

۷- رساله حج (فارسی) از مقدس اردبیلی، ۵۷۱۲/۴، کتابخانه ملک (نستعلیق قرن ۱۰ق. از برگ ۹۷ تا ۱۰۴).

۸- واجبات حج (عربی) از جمال‌الدین مطهر، ۵۷۱۲/۲۴، کتابخانه مرکزی (نسخ ۱۰ق. از برگ ۱۳۷ تا ۱۴۵).

۹- حج و عمره (عربی) از شهید ثانی، ۲۳۹۵/۷، کتابخانه ملک (نسخ ۱۲ق. از برگ ۴۸ تا ۴۶).

۱۰- رساله حج (فارسی) فقه، از ملا عبدالرحمن جامی، تألیف ۸۷۷ق. ۲۵۲۱۱ (نستعلیق ۱۱۳۶ق. بغداد فریم).

ح: اسرار و مناسک حج

۱- رساله فی فضیلة حرم مکه (عربی) تألیف حسن بصری، م ۱۱۰ق. ۲۴۶۴۵ (نسخ بی تا) ز ۹ برگ.

۲- رساله در وجوب حج و عمره، (عربی) فقه، شهید ثانی، ۱۱۳۳۷ (نسخ ۹۷۲ق.)، ۱۴ برگ.

۳- حدّ الأوفر فی حج الأکبر (عربی) اخبار سید علی قاری، م ۱۰۱۴ق. ۲۲۱۲۱ (نسخ ۱۰۱۲ق.) ۹ برگ.

۴- اسرار و مناسک حج (عربی) اخبار از عبدالوحد جیلانی، ۲۳۶۱، گوهرشاد، (نستعلیق شکسته ۱۲۳۱ق.) ۶۱ برگ.

۵- اسرار حج و مقایسه آن با زمین کربلا (فارسی) اخبار - ۲۳۱۸؟ گوهرشاد

(نسخ ۱۶۸۶ ق)، ۱۳۸ برگ.

فریم).

د: مناسک حج

- ۱- مناسک حج (عربی) فقه، شهید ثانی، ۲۶۳ (نستعلیق بی تا)، ۱۶ برگ.
- ۲- مناسک حج (فارسی) از احمد تبریزی م ۱۲۶۵ ق. ۲۶۳۸ (نسخ بی تا)، ۱۸ برگ.
- ۳- مناسک حج (عربی) فقه، از محقق کرکی عاملی، ۲۶۴۱ (نسخ بی تا)، ۷ برگ.
- ۴- مناسک حج (فارسی) فقه، از احمد تمیمی ۲۶۵۶ (نستعلیق ۹۹۴ ق-)، ۱۷ برگ.
- ۵- مناسک حج (عربی) فقه، از ابن الامیر مدرس اصفهانی، ۲۶۵۷ (نسخ بی تا)، ۳۲ برگ.
- ۶- مناسک حج و آداب سفر (فارسی) محمد باقر موسوی، ۱۴۵۳/۱، وزیر (نسخ تحریری بی تا)، ۶۰ برگ.
- ۷- مناسک حج (عربی) از شهید ثانی، تألیف ۱۹ رمضان، ۹۵۰ ق. ۵۷۱۲/۱۳، ملک (نسخ ۹۹۰ ق از برگ ۷۱ تا ۹۷).
- ۸- مناسک حج صغیر (عربی) از شهید ثانی، ۵۷۱۲/۱۸، ملک، (نسخ ۹۹۰ ق. از برگ ۱۰۶ تا ۱۱۶).

- ۶- قبله آفاق (فارسی) از رضی الدین محمد قزوینی، در چهار رکن رکن، یکم در بیان حقیقت قبله، تألیف در دوشنبه ۲۰ ذیقعدہ ۱۰۷۱ ق. ۳۶۲۴/۸، کتابخانه ملک (شکسته نستعلیق، رضا حسینی ۱۲۵۸ ق. از برگ ۹۶ تا ۱۱۳).
- ۷- آداب حج (فارسی) تألیف ملا عبدالرحمن جامی، که در سفر حج سال ۸۷۷ ق. در بغداد نگاشته، ۴۷۹۵/۱۵، ملک (نستعلیق ۸۹۵ ق.، از برگ ۳۵۳ تا ۳۶۲).
- ۸- رساله فیها نيات الحج (عربی)، گزیده ای است از رساله جمال الدین احمد بن فهد حلی، ۵۷۱۲/۲۳ (نسخ ۹۹۰ ق. ۳۶ برگ).
- ۹- حج و صوم، (فارسی) از شاه نعمت الله ولی ۴۲۶۲/۱۴ (نستعلیق میر غلام، محیی الدین ۱۱۰۹ ق.، از برگ ۱۹ تا ۱۲۱).
- ۱۰- عمده الذاکر (لوضع خطوط فضل الدائر)، (عربی) هیأت و نجوم، تألیف عبدالرحمن میقاتی معروف به ابن مهلبی، شماره میکرو فیلم ۲۴۹۴۴ (نسخ بی تا. نفیس - مبادله در ۱۳۷۸ ش. ۵۸

محمد باقر شفتی اصفهانی، به خواهش
میرزا علی وزیر تألیف، ۱۲۵۳ ق. ۵۷۳۷
ملک (شکسته نستعلیق، سید کاظم
نفرشی، ۱۳۵۳ ق. ۴۲ برگ).

۱۷ - مناسک حج و صوم، از شاه
نعمت الله ولی، ۴۱۸۴/۲، ملک (نستعلیق
محمد علی نفرشی از برگ ۲۹ تا ۳۳).

۱۸ - مناسک حج و ادعیه (عربی)
احمد جزایری به درخواست عده‌ای از
دوستان، ۲۵۷۴، ملک (نسخ حسین بن
علی زجاج علی، ۱۱۷۶ ق. ۱۸۰ برگ).

ه - جهت و معرفت قبله

۱ - رساله تحقیق جهت قبله (عربی)
فقه از شیخ بهایی، ۱۸۵۷۵ (نسخ تحریری
۱۰۷۹ ق. ۲۷ برگ).

۲ - رساله تحقیق جهت قبله (عربی)
هیأت و نجوم از حبیب الله خمندی
۲۱۹۸۸ (نستعلیق شکسته، ۱۱۵۸ ق. ۸
برگ).

۳ - معرفت قبله (عربی) فقه از
محمد جعفر استرآبادی ۲۳۵۵۸،
(نستعلیق ۱۲۵۶ ق. ۹ برگ).

۴ - جهت قبله (عربی) فقه از
عبدالعالی کرکی عاملی، ۱۱۰۹/۱۱
گوهر شاد، (نسخ بی تا)، ۲ برگ.

۵ - رساله معرفت قبله از ملا مظفر

۹ - مناسک حج (عربی) از میرزای
قمی ۲۷۱۰/۸، ملک (نسخ ۱۳ ق برگ
۲۲۷).

۱۰ - رساله فی نیابت حج التمتع و
العمرة (عربی) از فخرالدین حلی، ؟
۲۱۴۷۱ ملک (نسخ - یحیی بن حسین
ساباری ۹۰۹ ق از برگ ۱ تا ۳).

۱۱ - مناسک حج، (عربی) از
احمد بن حجر هیثمی م ۹۷۳ ق. ۱۳۸۸/۲
ملک (نسخ محمد مهدی طباطبایی،
۱۳۱۷ ق. ۷ برگ).

۱۲ - مناسک حج، (عربی) از
میرزای قمی در بازگشت از نجف به قم
نگاشته ۱۸۴۶/۸ ملک (نستعلیق ایمان الله
موسوی بی تا، از برگ ۲۱۰ تا ۲۲۱).

۱۳ - مناسک حج (عربی) از
عبداله بن حسین شوشتری - ۸۰۴/۱۵
ملک (نسخ ۱۱ ق. برگ ۱۶۲ تا ۱۶۶).

۱۴ - مناسک حج، (ترجمه از
عربی) ۲۲۹ ملک (نستعلیق، ۱۲۶۶ ق. ۳۲
برگ).

۱۵ - مناسک حج، (عربی) شیخ
مرتضی انصاری، قم، ۱۲۷۱ ق. ۴۸۴
ملک (نسخ شعبان بهبهانی ۱۴ ق. ۷۷
برگ).

۱۶ - مناسک حج (عربی) از شیخ

گنابادی، ۲۰۰۸/۳ گوهرشاد (نسخ علیتی
استرآبادی، ۱۳ ق. ۲۷ برگ).

۶- مرآت الصفا در معرفت قبله و
مناسک حج (فارسی) فقه، ؟ ۱۳۲۲۳
(نسخ بی تا، ۱۶۸ برگ).

۷- رساله در معرفت سمت قبله، از
قاسم علی قاینی (فارسی) ۵/۵۶۸۱،
ملک (نستعلیق ۱۰ ق. از برگ ۵۷ تا ۷۵).

۸- مختصری در معرفت قبله
(فارسی) مؤلف ؟ ۵/۳۱۱۲، ملک
(شکسته نستعلیق بی تا برگ ۸۲).

۹- در معرفت تعیین قبله (فارسی) از؟
۲/۳۱۴۳، ملک، (نسخ ۱۲ ق. ۵ صفر).

۱۰- جهت قبله، ۱۲/۱۲۵۲، ملک
(نستعلیق ۱۰۷۷، ق ۲ برگ جزء
مجموعه).

و: زیارات

۱- دلایل الخیرات (عربی) ادعیه،
از محمد بن سلیمان جزرلی سازلی، م
۸۷۰ ق ۱۲۴۲۷ و ۱۶۴ برگ نسخ ۱۲۰۸ ق
و ۱۸۳۰۳ و غیره (۸۷ برگ نسخ بی تا)
دارای تصاویر حرمین شریفین است.

۲- الدرّة الموضیئه فی زیارة
المصطفویه (عربی) زیارات، تألیف ملا
علی قاری بروی م ۱۱۴ ق، ۱۷۶۳۹ (نسخ
- ۱۲۵۱ ق، ۲۷ برگ).

۳- حج و زیارت در چند فصل، در
شرافت مکه، ۱/۲۶۱۹، ملک، (نسخ ۱۲
ق از برگ ۲ تا مصباح الشریعه ۲۳۲
برگ).

۴- الجوهر المنظم فی زیارة قبر
المکرم (عربی) از ابن حجر هیشمی،
۳/۱۳۸۸، ملک (نسخ محمد بن محمود
۱۳۴۴ ق).

۵- داستان درویشی که به زیارت
خانه خدا رفت (فارسی) از ۹۳/۶۴۷۷،
ملک (شکسته نستعلیق)، محمد ابراهیم
گوهری، ۱۴ ق. هامش، برگ ۲۱۱ تا ۲۱۳.
ز - سفرنامه

۱- سفرنامه حج (منظوم) (فارسی)
از ؟ ۲۴۷۸۰ (نستعلیق خطی بی تا) ۴۱
برگ.

۲- نان و حلوا = سوانح سفر حجاز
(فارسی) ادبیات اثر طبع شیخ بهایی،
۱۹۰۸۴ (نستعلیق ۱۳۸ ق - ۳۹ برگ).

۳- سفرنامه مکه (فارسی) از میرزا
داوود وزیر و ظایف، ۶۵۶۲ (شکسته
نستعلیق مؤلف ۱۳۲۴ ق م ۱۵۸ برگ).

۴- سفرنامه مکه (فارسی) از
لطفعلی اعلائی، ۴۲۴۳ (نسخ محمد تقی،
۱۳۴۸ ق. ۸۰ برگ).

۵- سفرنامه مکه (فارسی) از علی

خانه اعتماد السلطنه م ۱۲۸۵ ق. ۴۸۲۵
(نستعلیق ۱۳۰۶ ق. ۳۰۹ برگ).

۶- سفرنامه مکه (فارسی) تألیف
۱۲۶۱ ق. مؤلف از همراهان ضیاء
السلطنه به مکه، ۳۷۳۲ ملک، (نسخ
۱۲۶۱ ق. ۵۶ برگ).

۷- سفرنامه مکه (فارسی) تألیف
محمد رضابن عبدالجلیل طباطبایی
تبریزی، تألیف ۱۲۹۶ ق، ۲۳۵۷ ملک
(نستعلیق، ۱۲۹۷ ق، ۱۵۷ برگ).

۸- سفرنامه مکه (فارسی) از مدیر

الدوله، تألیف ۱۲ شعبان ۱۳۲۱ ق. ۳۸۹۹
ملک (شکسته نستعلیق ۱۳۲۲ ق).

۹- سفرنامه مکه (فارسی) از حاج
میرزا ابراهیم مشتری خراسانی طوسی،
حسام الشعرا، ۴۸۳۴ ملک (نستعلیق
مؤلف ۱۳۰۰ ق. ۳۱ برگ).

۹- دلیل الانام فی سبیل بیت الله
الحرام، سفرنامه حسام السلطنه به مکه در
۱۲۹۷ ق. در معیت حاج ملا باقر واعظ
تهرانی، ۱۳۷۶ ملک (نستعلیق ۱۲۹۶ ق.
عبدالرحیم ۱۴۹ برگ).

